

Rozhovor prezidenta republiky pro Parlamentní listy

29.6.2022 - Miloš Zeman | Správa Pražského hradu

Pane prezidente, vláda čelí za poslední týdny a měsíce kritice, že nedostatečně reaguje na raketově rostoucí ceny energií a pohonných hmot. Jak to vidíte?

V mediálním prostoru zaznamenávám paradoxní jev, že prakticky všechna média vládu kritizují. Neexistuje provládní médium. Liší se samozřejmě míra kritiky, ale kritika je všude. Dlouhodobě zastávám názor, že jednou z podstatných příčin současné energetické krize je Zelený úděl. Ilustroval bych to příkladem. Jestliže Německo vypíná uhelné elektrárny, které teď mimochodem bude obnovovat, jestliže ještě v tomto roce plánuje vypnout jaderné elektrárny, což je totální nesmysl, tak tím zákonitě klesne nabídka elektřiny, ale neklesne poptávka. Podle známého triviálního ekonomického zákona vyletí nahoru cena elektřiny, což se také stalo.

Již před několika lety jsem říkal Němcům, že mají nejdražší elektřinu v EU. Obávám se, že dneska jsme je předstihli. Dalším nesmyslem Zeleného údělu, který teprve udeří, je zákaz aut se spalovacími motory. A tak bych mohl pokračovat dál a dál. To je tedy podle mého názoru jedna ze základních příčin energetické krize, i když neříkám, že je to příčina jediná.

A reakce české vlády na tuto krizi?

Vláda je ve schizofrenní pozici. Je vedena pravicovou stranou a je nesena pravicovou ideologií. Pravicová ideologie v zásadě říká, že máme otevřít co nejširší prostor trhu, že lidé si mají pomoci sami, že když je pomoc nutná, má být adresná a nikoli plošná, a že daně se nemají zvyšovat. Toto vše je v absolutním rozporu s realitou. Koneckonců i s chováním prakticky všech ostatních evropských zemí. Vezměte si britské zdanění nadměrných zisků apod., zastropování cen a další věci.

Sevření mezi ideologií a realitou je v případě naší vlády takové, že výslednicí těchto dvou opačných sil je, že vláda nedělá téměř nic.

Vyjdeme-li z Vaší poslední věty, je to přece hodně špatně. Nebo ne?

Hodně špatně to je. Nechci být člověk, který jenom kritizuje nebo dává knížecí rady. Podle mého názoru je zapotřebí, aby se odstranily nesmyslné dotace typu příspěvky na bydlení, kdy máte čtrnáct dotazníků, které musíte vyplnit, abyste mohl pokorně požádat o tento příspěvek. Těch čtrnáct formulářů je něco tak neuvěřitelného, že se to může stát pouze v zemi Franze Kafky. Můj názor je, a nedávno jsem to znovu říkal ministru Jurečkovi, že potřebujeme progresivní zdanění příjmů. Platí to ve všech zemích a zejména ve Skandinávii a skandinávské země jsou, jak známo, nejúspěšnější.

Zadruhé bych se v současné energetické krizi vykašlal na Zelený úděl, obnovil bych uhelné elektrárny a daleko masivněji než dosud podporoval jadernou energetiku. Zatřetí bych zavedl daň z nadměrných zisků a výtěžek této daně, stejně jak jako výtěžek z progresivního zdanění, věnoval na plošnou, nikoli adresnou, pomoc těm, kdo jsou energetickou, ale i potravinovou krizí postiženi.

Tvrdí se totiž, že adresná pomoc je efektivnější a spravedlivější než pomoc plošná. Uváděl jsem ale příklad se čtrnácti dotazníky. Náklady na adresnou pomoc mohou být tak vysoké, že plošná pomoc

nakonec vyjde laciněji.

Dovede si představit, že pokud vláda nezmění svou strategii a nezačne pro občany dělat víc, mohlo by to vést třeba až k předčasným volbám?

Nelze vyloučit generální stávku. Josef Středula na září oznámil první velké manifestace. Generální stávka může být součástí společenského tlaku, který povede k předčasným volbám. Dodal bych ještě jednu věc k tomu, co jsem říkal před chvilkou. V Parlamentu jsem kritizoval, že ODS a ANO prosadily výpadek daně z příjmů ve výši devadesát miliard korun. Například zrovna tady máme jeden ze zdrojů stabilizace státního rozpočtu. Zatímco ministr financí předpokládá, že v nejbližších několika letech bude deficit stále kolem tři sta miliard korun a to je v rozporu s programovým prohlášením vlády. Nelze se neustále vymlouvat na válku na Ukrajině nebo na uprchlíky. Myslím si tedy, že zdroje jsou, jak kdysi říkal Vladimír Špidla, aniž by věděl kde. Zatímco já konkrétně říkám, že několik takových zdrojů je. Druhým takovým zdrojem vedle těch devadesáti miliard například je dvacet sedm miliard v rozpočtu Ministerstva průmyslu na obnovitelné zdroje. Ať tedy obnovitelné zdroje soutěží s jinými druhy energie a ať nejsou dotovány.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/rozhovor-prezidenta-republiky-pro-parlamentni-listy-16499>